

6 Şubat 2023 Depreminden Etkilenen Kentlerde Afet Sonrası Suç Olaylarının ve Güvenlik Durumunun Mekânsal Yönden İncelenmesi

Doç. Dr. Tekin Avaner

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi

Afet ve iç güvenlik yönetimi ilişkisi bağlamında insani güvenliğin sağlanması amacı ile gerçekleştirilen arama kurtarma faaliyetlerinin yanı sıra, kolluk kuvvetlerinin suç ve suçluluğu önlemeye yönelik aldığı önlemler de üzerinde durulması gereken bir konudur. Deprem sırasında konutların zarar görmesi ve bireylerin karşı karşıya kaldıkları yaralanma ve ölüm gibi durumlar ile birlikte suçlular için bir suç işleme fırsatı oluştuğunu ileri süren durum, uluslararası literatürde “crime opportunity” olarak geçmektedir. Kolluk birimlerinin içine düştüğü kaos ortamını fark eden suç işleme niyetindeki kişi veya kişiler yakaladıkları fırsatı kazanca donüştürmeye yönelmektedirler. İç güvenlik yönetimi, afet yönetimi ve kolluğun etkin bir şekilde afet bölgesinin güvenliğini sağlaması için buralarda bulunan sıcak noktalara yönlendirilmesi konuları kamu yönetimi alanında da incelenmesi gereken problemlerdendir. Afet sonrasında yaşanan güvenlik ihlallerini ortaya koyan az sayıda çalışma vardır ve bu çalışmalar yoğunluklu olarak Amerika Birleşik Devletleri kurumlarınca yapılmıştır. Ülkemizde özellikle 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında yaşanan hırsızlık ve yağma gibi suç olaylarıyla birlikte gündeme gelen afet sonrası güvenlik kavramı, deprem özelinde bir afet ülkesi olan Türkiye’de çok daha önem arz etmesi gereken bir konudur. 6 Şubat 2023’de yaşadığımız ve 10 ili etkileyen depremler henüz taze bir olgu olarak suçların afet bölgesindeki coğrafi dağılışı, artış ya da azalış eğiliminde olup olmadığı, afet bölgesindeki güvenlik durumunun mekansal boyutları ve yine bölgedeki afet-iç güvenlik yönetiminin durumu açısından bir fırsat penceresi sunmaktadır.

Saha çalışması kapsamında depremin yaşandığı 10 ilin tamamında arama-kurtarma ve enkaz kaldırma faaliyetlerinin devamı ve ulaşım, elektrik, su vs. gibi altyapı sorunları nedeniyle araştırma yapmak zor olacağından, en büyük yıkımın yaşandığı Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman illeri örneklem alınarak 10 gün içerisinde buralardaki Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı gibi kolluk birimlerinden cana ve mala karşı işlenen suçların miktar ve lokasyon bilgileri alınacaktır. İşlenen suçların coğrafi dağılımının ve nedenlerinin ortaya konması açısından en önemli veri setini oluşturacak bu bilgilerin temininden sonra Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman’daki kolluk birimleri ve depremzede halk ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. Odak grup görüşmeleri ise depremden sonra suç olaylarının ortaya çıkış ve yer bilgilerinin-sebeplerinin elde edilmesi bakımında önemlidir. Ayrıca veriler, deprem bölgesinde iç güvenlik ve afet yönetimi bazında da önemli ipuçları sunacaktır.